

Jan Muś

CEFTA: rozwój i bariery w handlu zagranicznym

(fragment)

Handel w ramach CEFTA rozwija się, choć – paradoksalnie – liczba barier handlowych rośnie. Brak woli politycznej do tego, aby koordynować działania poszczególnych państw, sprawia, że porozumienie o wolnym handlu nie zawsze jest przestrzegane (...). W 2012 r. wartość eksportu w ramach CEFTA wyniosła 4 mld euro, a w 2018 r. – 5,6 mld (wzrost o 40%). Jednocześnie udział eksportu wewnątrz CEFTA w całkowitym eksporcie państw członkowskich Porozumienia spadł z 23% do 19%, a udział importu z 12% do 11%. (...)

Bardzo specyficzna jest też struktura towarowa handlu wewnątrz CEFTA. (...) W 2018 r. wartość (...) eksportu [żywności, napojów i wyrobów tytoniowych] na rynek CEFTA wyniosła 1,4 mld euro, a do UE – 1,3 mld euro (...). Dane te pokazują, że sektor produkcji i przetwórstwa rolnego państw CEFTA jest coraz lepiej dostosowany do wymagającego Jednolitego Rynku Europejskiego, choć z drugiej strony najważniejszym odbiorcą tego typu dóbr nadal pozostają państwa uczestniczące w Porozumieniu. (...) Sprzedaż tych produktów na rynek UE jest ograniczona ze względu na specyficzne wymagania, m.in. dotyczące jakości eksportowanych dóbr i ich transportu. Jednocześnie stanowią one ważną część gospodarek poszczególnych państw. Zgodnie z Raportem technicznym przygotowanym przez Wspólne Centrum Badawcze (Joint Research Center) Komisji Europejskiej, w 2015 r. odsetek całkowitej wartości dodanej brutto, wygenerowanej z sektorów rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa, wynosił 22% w Albanii i od 8% do 13% w innych państwach regionu. Sektor ten zapewnia także dużą część miejsc pracy. W tym samym okresie odsetek osób zatrudnionych w rolnictwie wynosił od 17,9% w Bośni i Hercegowinie oraz Macedonii do 44,7% w Albanii. Handel w ramach CEFTA nie stanowi więc alternatywy dla handlu z UE, ale raczej jego uzupełnienie.

(...) W opozycji do wzrostowego trendu w handlu międzynarodowym stoi zachowanie poszczególnych państw uczestniczących w CEFTA. Według regionalnych ekspertów zajmujących się CEFTA, od 2006 r. do dziś liczba barier w handlu międzynarodowym między państwami CEFTA paradoksalnie wzrosła.

Przeszkody dla wolnego handlu w ramach CEFTA są różnorokie. Przede wszystkim brakuje woli politycznej i koordynacji wysiłków politycznych w celu ujednoczenia odpowiednich przepisów i regulacji oraz procedur administracyjnych, a także kanałów komunikacji pomiędzy organami administracji. Na przykład poszczególne państwa różnie klasyfikują te same produkty. W związku z tym liczba dokumentów potrzebnych do transportu towarów przez granice jest w dalszym ciągu znaczna.